Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 13. októbra 2016*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Súdna spolupráca v občianskych veciach — Právomoc, uznávanie a výkon rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností — Nariadenie (ES) č. 2201/2003 — Článok 1 ods. 1 písm. a) — Vecná pôsobnosť — Návrh na anulovanie manželstva, ktorý bol podaný treťou osobou po smrti jedného z manželov — Článok 3 ods. 1 — Právomoc súdov členského štátu pobytu ‚navrhovateľa' — Rozsah"

Vo veci C-294/15,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava, Poľsko) z 20. marca 2015 a doručený Súdnemu dvoru 17. júna 2015, ktorý súvisí s konaním:

**Edyta Mikołajczyk**

proti

**Marii Louise Czarneckej,**

**Stefanovi Czarneckému,**

SÚDNY DVOR (druhá komora)

v zložení: predseda druhej komory M. Ilešič, sudcovia A. Prechal, A. Rosas, C. Toader (spravodajkyňa) a E. Jarašiūnas,

generálny advokát: M. Wathelet,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,

— talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci P. Pucciariello, avvocato dello Stato,

— Európska komisia, v zastúpení: M. Wilderspin a A. Stobiecka-Kuik, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 26. mája 2016,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: poľština.

## Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1 ods. 1 písm. a) a článku 3 ods. 1 písm. a) piatej a šiestej zarážky nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. EÚ L 338, 2003, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 243).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pani Edytou Mikołajczykovou na jednej strane a pánom Stefanom Czarneckým, zosnulým, v konaní vo veci samej zastúpený opatrovníkom, a pani Mariou Louisou Czarneckou na druhej strane, a ktorého predmetom je návrh na anulovanie manželstva, ktoré títo dvaja uzavreli.

### Právny rámec

*Právo Únie*

3 Odôvodnenia 1 a 8 nariadenia č. 2201/2003 znejú takto:

„(1) Európske spoločenstvo si stanovilo za cieľ vytvoriť priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, v ktorom je zaručený voľný pohyb osôb. Na tento účel spoločenstvo musí prijať, okrem iného, opatrenia v oblasti justičnej spolupráce v občianskych veciach, ktoré sú potrebné pre správne fungovanie vnútorného trhu.

…

(8) Pokiaľ ide o rozsudky o rozvode, rozluke alebo anulovaní manželstva, toto nariadenie by sa malo vzťahovať iba na zrušenie manželských zväzkov a nemalo by upravovať také otázky, ako sú dôvody na rozvod, majetkové dôsledky manželstva alebo in[é] súvisiac[e] opatreni[a].“

4 Podľa článku 1 tohto nariadenia:

„1. Toto nariadenie sa uplatňuje bez ohľadu na povahu súdu v občianskych veciach, ktoré sa vzťahujú na:

a) rozvod, rozluku alebo anulovania manželstva;

…

3. Toto nariadenie sa nevzťahuje na:

a) určenie alebo popretie rodičovstva;

b) rozhodnutia o osvojení, na opatrenia predchádzajúce osvojeniu alebo na vyhlásenie osvojenia za neplatné alebo na jeho zrušenie;

c) priezvisko a mená dieťaťa;

d) nadobudnutie plnej právnej spôsobilosti dieťaťa;

e) vyživovaciu povinnosť;

f) poručnícky fond (‚trust‘) alebo otázky dedenia;

g) opatrenia prijaté ako sankcia za trestné činy spáchané deťmi.“

5 Článok 3 ods. 1 uvedeného nariadenia stanovuje:

„Vo veciach rozvodu, rozluky alebo anulovania manželstva majú právomoc súdy členského štátu,

a) na ktorého území:

— majú manželia obvyklý pobyt, alebo

— manželia mali naposledy obvyklý pobyt, pokiaľ tam jeden z manželov stále býva, alebo

— má odporca obvyklý pobyt, alebo

— v prípade spoločnej žiadosti, má niektorý z manželov obvyklý pobyt, alebo

— má navrhovateľ obvyklý pobyt, ak tam býval najmenej jeden rok bezprostredne pred podaním návrhu, alebo

— má navrhovateľ obvyklý pobyt, ak tam býval najmenej šesť mesiacov bezprostredne pred podaním návrhu a je buď štátnym príslušníkom tohto členského štátu alebo v prípade Veľkej Británie a Írska tam má ‚domicil‘;

…“

6 Článok 17 toho istého nariadenia, nazvaný „Skúmanie právomoci“, stanovuje:

„Ak sa začalo konanie na súde členského štátu vo veci, v ktorej podľa tohto nariadenia nemá právomoc konať, a ktorá patrí podľa tohto nariadenia do právomoci súdu iného členského štátu, súd aj bez návrhu vyhlási, že nemá právomoc.“

*Poľské právo*

7 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že článok 13 ods. 1 kodeks rodzinny i opiekuńcz (zákonník z 25. februára 1964 o rodine a poručníctve) (Dz. U. č. 9, pozícia 59, v znení zmien a doplnení) zakazuje uzavrieť manželstvo každej osobe, ktorej skoršie manželstvo trvá.

8 Článok 13 ods. 2 tohto zákonníka stanovuje, že anulovanie manželstva z dôvodu, že skôr uzavreté manželstvo jedného z dvoch manželov stále trvá, môže navrhnúť každý, kto má na tom právny záujem.

9 Podľa článku 13 ods. 3 uvedeného zákonníka nemôže byť manželstvo anulované z dôvodu, že skôr uzavreté manželstvo jedného z manželov stále trvá, ak bol skorší manželský vzťah zrušený alebo anulovaný, ibaže zrušenie vyplýva zo smrti osoby, ktorá uzavrela nové manželstvo, hoci jej skôr uzavreté manželstvo stále trvalo.

10 Podľa článku 1099 kodeks postępowania cywilnego (zákon zo 17. novembra 1964 o občianskom súdnom poriadku) (Dz. U. č 43, pozícia 296, v znení zmien a doplnení) skúma súd aj bez návrhu v každom štádiu konania právomoc vnútroštátnych súdov a ak zistí, že vnútroštátne súdy nemajú právomoc rozhodnúť, zamietne žalobu ako neprípustnú. Chýbajúca právomoc vnútroštátnych súdov predstavuje dôvod pre neplatnosť konania.

**Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky**

11 Dňa 20. novembra 2012 podala pani Mikołajczyk na Sąd Okręgowy w Warszawie (Okresný súd Varšava, Poľsko) návrh na anulovanie manželstva pána Czarneckého a pani Marie Louise Czarneckej, rodenej Cuenin, ktoré bolo uzavreté 4. júla 1956 v Paríži (Francúzsko). V návrhu uviedla, že je dedičkou zo závetu prvej manželky pána Czarneckého, pani Zdzisławy Czarneckej, ktorá zomrela 15. júna 1999.

12 Podľa názoru pani Mikołajczykovej manželstvo pána Czarneckého a pani Zdzisławy Czarneckej, ktoré bolo uzavreté 13. júla 1937 v Poznani (Poľsko), v čase uzavretia manželstva medzi pánom Czarneckým a pani Mariou Louisou Czarneckou stále existovalo, a preto predstavuje toto druhé manželstvo bigamický zväzok a musí byť z tohto dôvodu anulované.

13 Pani Marie Louise Czarnecka navrhla, aby bol návrh na anulovanie manželstva vyhlásený za neprípustný z dôvodu, že poľské súdy nemajú právomoc. Podľa jej názoru mal byť návrh podaný v súlade s článkom 3 ods. 1 písm. a) druhou a tretou zarážkou nariadenia č. 2201/2003 na súde členského štátu, na území ktorého mali manželia naposledy obvyklý pobyt, pokiaľ tam jeden z manželov stále býva, alebo na súde štátu obvyklého pobytu odporkyne, teda v oboch prípadoch na francúzsky súd. Keďže pán Czarnecki zomrel 3. marca 1971 vo Francúzsku, k návrhom pani Marie Louise Czarneckej sa pripojil opatrovník, ktorý ho zastupuje v konaní vo veci samej.

14 Uznesením z 9. septembra 2013, ktoré nadobudlo právoplatnosť z dôvodu, že žiaden z účastníkov konania sa proti nemu neodvolal, Sąd Okręgowy w Warszawie (Okresný súd Varšava) túto námietku neprípustnosti zamietol, pretože sa domnieval, že mal právomoc rozhodnúť o návrhu na anulovanie manželstva na základe článku 3 ods. 1 písm. a) piatej zarážky nariadenia č. 2201/2003.

15 Pokiaľ ide o meritum veci, tento súd rozsudkom z 13. februára 2014 uvedený návrh zamietol ako nedôvodný, keďže navrhovateľka nepreukázala, že prvé manželstvo pána Czarneckého stále trvalo v čase, keď tento uzavrel manželstvo s pani Mariou Louisou Czarneckou, pričom skutkový stav zistený uvedeným súdom naopak umožňoval konštatovať zrušenie tohto prvého manželstva rozvodom z 29. mája 1940.

16 Pani Mikołajczyk podala proti tomuto rozsudku odvolanie na vnútroštátny súd, Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava).

17 Tento súd sa domnieva, že podľa článku 17 nariadenia č. 2201/2003 a článku 1099 občianskeho súdneho poriadku je povinný preskúmať aj bez návrhu otázku svojej medzinárodnej právomoci na rozhodnutie sporu vo veci samej bez ohľadu na okolnosť, že prvostupňový súd už v tejto veci rozhodol.

18 V tejto súvislosti má uvedený súd pochybnosti o výklade, najmä článkov 1 a 3 nariadenia č. 2201/2003 a žiada o objasnenie vecnej pôsobnosti tohto nariadenia. Preto sa v prvom rade pýta, či návrh na anulovanie manželstva podaný po smrti jedného z manželov spadá do rozsahu pôsobnosti uvedeného nariadenia. V tejto súvislosti poukazuje na to, že toto nariadenie zrušilo nariadenie Rady (ES) č. 1347/2000 z 29. mája 2000 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností k spoločným deťom manželov (Ú. v. ES L 160, 2000, s. 19; Mim. vyd. 19/001, s. 209), ktorého obsah bol vo veľkej miere prebratý z obsahu Dohovoru o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach, ktorý bol vypracovaný na základe aktu Rady z 28. mája 1998 (Ú. v. ES C 221, 1998, s. 2). V dôvodovej správe k tomuto dohovoru, ktorú pripravila pani Alegría Borrás a schválila Rada (Ú. v. ES C 221, 1998, s. 27), sa spresnilo, že do jeho rozsahu pôsobnosti nepatria konania, v ktorých sa skúma platnosť manželstva na základe návrhu na anulovanie manželstva podanom po smrti jedného alebo oboch manželov.

19 Tento súd sa ďalej v druhom rade pýta, pokiaľ ide o pôsobnosť nariadenia č. 2201/2003 a v prípade kladnej odpovede na jeho prvú otázku, či návrh na anulovanie manželstva podaný inou osobou než jedným z manželov patrí do pôsobnosti tohto nariadenia.

20 Ak by mala byť táto druhá otázka zodpovedaná kladne, vnútroštátny súd žiada o spresnenie týkajúce sa otázky, či právomoc súdov členského štátu rozhodnúť o návrhu na anulovanie manželstva podanom treťou osobou môže byť založená na kritériách uvedených v článku 3 ods. 1 písm. a) piatej a šiestej zarážke nariadenia č. 2201/2003 na to, aby mohli súdy členského štátu obvyklého pobytu tejto tretej osoby rozhodnúť, že majú právomoc, hoci neexistuje vzťah medzi súdom, na ktorý bol návrh podaný, a miestom obvyklého pobytu manželov alebo jedného z manželov.

21 Za týchto podmienok Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Patria návrhy na anulovanie manželstva, ktoré boli podané po smrti jedného z manželov, do rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, patria do rozsahu pôsobnosti vyššie uvedeného nariadenia aj návrhy na anulovanie manželstva, ktoré boli podané inou osobou než jedným z manželov?

3. V prípade kladnej odpovede na druhú otázku, je možné vo veciach návrhov na anulovanie manželstva, ktoré boli podané inou osobou než jedným z manželov, založiť právomoc súdu na kritériách právomoci uvedených v článku 3 ods. 1 písm. a) piatej a šiestej zarážke nariadenia č. 2201/2003?“

## O prejudiciálnych otázkach

### *O prvej a druhej otázke*

22 Svojou prvou a druhou otázku, ktoré je potrebné preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či návrh na anulovanie manželstva podaný treťou osobou po smrti jedného z manželov patrí do rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003.

23 Podľa článku 1 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 2201/2003 sa toto nariadenie uplatňuje bez ohľadu na povahu súdu v občianskych veciach, ktoré sa vzťahujú na rozvod, rozluku a anulovanie manželstva.

24 Na účely zistenia, či návrh patrí do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia, treba vychádzať z jeho predmetu (rozsudok z 21. októbra 2015, Gogova, C-215/15, EU:C:2015:710, bod 28 a citovaná judikatúra). V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že vnútroštátny súd má rozhodnúť o návrhu na anulovanie manželstva, ktoré bolo uzavreté 4. júla 1956 v Paríži medzi pani Mariou Louisou Czarneckou a pánom Czarneckým, pričom tento návrh je odôvodnený údajnou existenciou skoršieho manželstva, ktoré pán Czarnecki uzavrel s pani Zdzisławou Czarneckou. Predmetom tohto konania je preto v zásade „anulovanie manželstva“ v zmysle článku 1 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 2201/2003.

25 Vnútroštátny súd však nemá istotu, či taký návrh patrí do rozsahu pôsobnosti uvedeného nariadenia, pretože bol podaný treťou osobou po smrti jedného z manželov.

26 V tejto súvislosti vyplýva z ustálenej judikatúry Súdneho dvora, že na výklad ustanovenia práva Únie je potrebné zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou (rozsudky z 19. septembra 2013, van Buggenhout a van de Mierop, C-251/12, EU:C:2013:566, bod 26, ako aj z 26. marca 2015, Litaksa, C-556/13, EU:C:2015:202, bod 23).

27 Pokiaľ ide po prvé o znenie článku 1 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 2201/2003, treba uviesť, že toto ustanovenie určuje medzi veci, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia, najmä anulovanie manželstva bez rozlišovania podľa dátumu podania takého návrhu vo vzťahu k smrti jedného z manželov alebo totožnosti osoby oprávnenej podať taký návrh na súd. Preto sa pri zohľadnení len znenia uvedeného ustanovenia zdá, že by mal návrh na anulovanie manželstva podaný treťou osobou po smrti jedného z manželov patriť do rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003.

28 Taký výklad článku 1 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 2201/2003 je v druhom rade podporený kontextom, do ktorého toto ustanovenie spadá.

29 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 1 ods. 3 nariadenia č. 2201/2003 taxatívne uvádza veci, ktoré sú vylúčené z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia, a medzi ktorými sa nachádzajú okrem iného vyživovacia povinnosť, ako aj poručnícky fond („trust“) a otázky dedenia. Odôvodnenie 8 uvedeného nariadenia v tejto súvislosti spresňuje, že toto nariadenie by sa malo vzťahovať len na zrušenie manželských zväzkov a nemalo by upravovať také otázky, ako sú majetkové dôsledky manželstva.

30 Návrh na anulovanie manželstva podaný treťou osobou po smrti jedného z manželov však nefiguruje medzi vecami vylúčenými z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia, ktoré sú uvedené v jeho článku 1 ods. 3.

31 Okrem toho, hoci je pravda, že podľa vnútroštátneho súdu je záujem na konaní pani Mikołajczykovej v spore vo veci samej spojený s jej postavením dedičky zo závetu pani Zdzisławy Czarneckej, avšak tento vnútroštátny súd spresňuje, že tento spor sa týka iba otázky anulovania manželstva uzavretého medzi pani Mariou Louisou Czarneckou a pánom Czarneckim a nemôže tak spadať pod vylúčenie stanovené v článku 1 ods. 3 písm. f) nariadenia č. 2201/2003 týkajúce sa poručníckeho fondu („trust“) a otázok dedenia.

32 V treťom rade je výklad článku 1 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 2201/2003, podľa ktorého návrh na anulovanie manželstva podaný treťou osobou po smrti jedného z manželov patrí do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia, tiež potvrdený cieľom sledovaným týmto nariadením.

33 V tejto súvislosti treba uviesť, ako vyplýva z jeho odôvodnenia 1, že nariadenie č. 2201/2003 prispieva k vytvoreniu priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, v ktorom je zaručený voľný pohyb osôb. Na tento účel uvedené nariadenie v kapitolách II a III stanovuje najmä pravidlá upravujúce právomoc, ako aj uznávanie a výkon rozsudkov vo veciach zrušenia manželských zväzkov, pričom cieľom týchto pravidiel je zabezpečenie právnej istoty (rozsudok zo 16. júla 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, body 47 a 48).

34 Vylúčenie návrhu, akým je ten v konaní vo veci samej, z rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003 by však poškodilo dodržiavanie uvedeného cieľa, keďže toto vylúčenie by mohlo zvýšiť právnu neistotu spojenú s neexistenciou jednotného regulačného rámca v danej oblasti, a to o to viac, keď nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 2012, s. 107) nepokrýva ani otázky spojené s civilným stavom fyzickej osoby, ani s rodinnými vzťahmi.

35 Navyše, ako to zdôraznil generálny advokát v bode 27 svojich návrhov, skutočnosť, že návrh na anulovanie vo veci samej sa týka manželstva, ktoré už zaniklo smrťou jedného z manželov, nemá za následok, že tento návrh nepatrí do rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003. Nemožno totiž vylúčiť, že určitá osoba môže mať záujem na vydaní rozhodnutia o anulovaní manželstva aj po smrti jedného z manželov.

36 Ak má byť taký záujem posúdený z hľadiska uplatniteľnej vnútroštátnej právnej úpravy, nie je naopak daný dôvod, prečo by tretia osoba, ktorá podala návrh na anulovanie manželstva po smrti jedného z manželov, nemohla mať prospech z jednotných kolíznych noriem stanovených nariadením č. 2201/2003.

37 S prihliadnutím na vyššie uvedené úvahy treba na prvú a druhú prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že článok 1 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že návrh na anulovanie manželstva podaný treťou osobou po smrti jedného z manželov patrí do rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003.

*O tretej prejudiciálnej otázke*

38 Treťou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 3 ods. 1 písm. a) piata a šiesta zarážka nariadenia č. 2201/2003 vykladať v tom zmysle, že iná osoba než jeden z manželov, ktorá podá návrh na anulovanie manželstva, sa môže dovolávať kritérií právomocí stanovených v uvedených ustanoveniach.

39 Vnútroštátny súd má pochybnosti o tom, ako odpovedať na túto otázku, keďže v prípade kladnej odpovede by mohol o návrhu na anulovanie manželstva podanom treťou osobou rozhodnúť súd, ktorý nemá žiadny vzťah k miestu obvyklého pobytu manželov alebo jedného z manželov.

40 V tejto súvislosti treba uviesť, že článok 3 nariadenia č. 2201/2003 stanovuje kritériá všeobecnej právomoci vo veciach rozvodu, rozluky a anulovania manželstva. Tieto objektívne, nekumulatívne a exkluzívne kritériá zodpovedajú nevyhnutnosti právnej úpravy prispôsobenej osobitným potrebám sporov v oblasti zrušenia manželského zväzku.

41 Hoci článok 3 ods. 1 písm. a) prvá až štvrtá zarážka nariadenia č. 2201/2003 výslovne odkazuje na kritériá obvyklého pobytu manželov a odporcu, článok 3 ods. 1 písm. a) piata zarážka, ako aj článok 3 ods. 1 písm. a) šiesta zarážka tohto nariadenia umožňujú uplatnenie pravidla právomoci *forum actoris*.

42 Tieto ustanovenia uvedené ako posledné totiž za určitých podmienok priznávajú súdom členského štátu, na ktorého území sa nachádza obvyklý pobyt navrhovateľa, právomoc rozhodnúť o zrušení manželského zväzku. Článok 3 ods. 1 písm. a) piata zarážka nariadenia č. 2201/2003 tak zveruje takú právomoc v prípade, ak tam navrhovateľ býval najmenej jeden rok bezprostredne pred podaním návrhu, zatiaľ čo článok 3 ods. 1 písm. a) šiesta zarážka tohto nariadenia stanovuje tiež jeho právomoc, ak tam navrhovateľ býval najmenej šesť mesiacov bezprostredne pred podaním návrhu a je buď štátnym príslušníkom dotknutého členského štátu, alebo v niektorých prípadoch tam má svoj domicil.

43 Za týchto podmienok treba pre zodpovedanie otázky položenej vnútroštátnym súdom určiť presný rozsah pojmu „navrhovateľ“ v zmysle uvedených ustanovení na to, aby sa určilo, či sa tento pojem obmedzuje na manželov alebo tiež zahrňuje aj tretie osoby.

44 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora z požiadaviek jednotného uplatňovania práva Únie, ako aj zo zásady rovnosti vyplýva, že znenie ustanovenia práva Únie, ktoré neobsahuje žiadny výslovný odkaz na právo členských štátov s cieľom určiť jeho zmysel a pôsobnosť, si v zásade vyžaduje v celej Únii

autonómny a jednotný výklad, ktorý sa musí poskytnúť pri zohľadnení kontextu ustanovenia a cieľa sledovaného príslušnou právnou úpravou (pozri v tomto zmysle rozsudky z 2. apríla 2009, A, C-523/07, EU:C:2009:225, bod 34, a zo 16. júla 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, bod 38).

45 Keďže článok 3 ods. 1 písm. a) piata a šiesta zarážka nariadenia č. 2201/2003 neobsahuje nijaký výslovný odkaz na právo členských štátov s cieľom určiť rozsah pojmu „navrhovateľ“, toto určenie sa musí vykonať pri zohľadnení kontextu týchto ustanovení a cieľa tohto nariadenia.

46 Pokiaľ ide kontext, do ktorého patrí článok 3 ods. 1 písm. a) piata a šiesta zarážka nariadenia č. 2201/2003, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že tento článok stanovuje niekoľko súdnych právomocí, medzi ktorými neexistuje hierarchia, pričom všetky objektívne kritériá zakotvené v tomto článku sú alternatívne (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júla 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, bod 48).

47 Z uvedeného vyplýva, že systém rozdelenia právomocí zavedený nariadením č. 2201/2003 vo veciach zrušenia manželských zväzkov sa nezameriava na vylúčenie viacerých právomocí. Naopak, výslovne sa predpokladá spoločná existencia viacerých rovnocenných súdnych právomocí (rozsudok zo 16. júla 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, bod 49).

48 Pokiaľ ide o kritériá vymenované v článku 3 ods. 1 písm. a) uvedeného nariadenia, Súdny dvor rozhodol, že tieto sa opierajú z rôznych hľadísk o obvyklý pobyt manželov (rozsudok zo 16. júla 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, bod 50).

49 Z vyššie uvedeného vyplýva, že pravidlá právomoci stanovené v článku 3 nariadenia č. 2201/2003, vrátane tých, ktoré sú upravené v odseku 1 písm. a) piatej a šiestej zarážke tohto článku, sú navrhované s cieľom ochrániť záujmy manželov.

50 Taký výklad tiež zodpovedá účelu sledovanému uvedeným nariadením, keďže toto nariadenie zaviedlo pružné kolízne normy na zohľadnenie mobility osôb a tiež ochrany práv manžela, ktorý opustil krajinu spoločného obvyklého pobytu, pričom sa zabezpečí existencia reálnej väzby medzi dotknutou osobou a členským štátom uplatňujúcim právomoc (pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. novembra 2007, Sundelind Lopez, C-68/07, EU:C:2007:740, bod 26).

51 Z toho vyplýva, že ak návrh na anulovanie manželstva podaný treťou osobou patrí do rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003, musí byť táto tretia osoba naďalej viazaná pravidlami právomoci definovanými v prospech manželov. Okrem toho tento výklad nezbavuje uvedenú tretiu osobu prístupu na súd, keďže sa táto osoba môže dovolávať iných kritérií právomoci stanovených v článku 3 tohto nariadenia.

52 Z dôvodu tejto skutočnosti pojem „navrhovateľ“ v zmysle článku 3 ods. 1 písm. c) piatej a šiestej zarážky nariadenia č. 2201/2003 nezahrňuje iné osoby ako manželov.

53 S prihliadnutím na vyššie uvedené úvahy treba na tretiu prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 1 písm. a) piata a šiesta zarážka nariadenia č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že iná osoba než jeden z manželov, ktorá podá návrh na anulovanie manželstva, sa nemôže dovolávať kritérií právomoci stanovených v týchto ustanoveniach.

## O trovách

54 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

1. **Článok 1 ods. 1 písm. a) nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000, sa má vykladať v tom zmysle, že návrh na anulovanie manželstva podaný treťou osobou po smrti jedného z manželov patrí do rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003.**

2. **Článok 3 ods. 1 písm. a) piata a šiesta zarážka nariadenia č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že iná osoba než jeden z manželov, ktorá podá návrh na anulovanie manželstva, sa nemôže dovolávať kritérií právomoci stanovených v týchto ustanoveniach.**

Podpisy